

Aanvullend ecologisch onderzoek
Made-Oost te Made – Fase 1
(2211/187/BBE-01, versie 0)

Aanvullend onderzoek naar kleine marterachtigen (bunzing, wezel en hermelijn) en steenmarter

in opdracht van
Rho Adviseurs
T.a.v. de heer R. Verkooijen
Postbus 150
3000 AD Rotterdam

betreffende locatie
Made-Oost – Fase 1
Made

documentkenmerk
2211/187/BBE-01

Versie
0

vestiging
Nuenen

datum
6 juli 2023

opgesteld door:
R. van Hoof BSc
Projectleider ecologie

gecontroleerd door:
M. Vincken BSc
Projectleider ecologie

Op dit rapport is een disclaimer van toepassing; zie <https://www.tritium.nl/disclaimer/29-04-2021/>

Tritium Advies BV
Adviseurs in bouwen, milieu en veiligheid
T. 088 44 02 900
E. info@tritium.nl
I. www.tritium.nl
KvK-nr. 17108024

Tritium Advies is gevestigd in:

Breda >> Nuenen >> Rijkevoort

Inhoudsopgave

	pagina
1 Inleiding	1
2 Plangebied	2
3 Ecologische inventarisatie	4
3.1 Marters (bunzing, wezel, hermelijn en steenmarter)	4
3.1.1 Methoden	4
3.1.2 Resultaten	5
3.1.3 Conclusie	7
4 Conclusie	8
4.1 Zorgplicht	8
4.1.1 Definitie zorgplicht	8
4.1.2 Negatieve effecten voorkomen – algemene maatregelen	8
4.1.3 Negatieve effecten voorkomen – soortgerichte maatregelen	9
4.1.4 Acties bij aantreffen beschermde soorten	10
5 Literatuurlijst	11

1 Inleiding

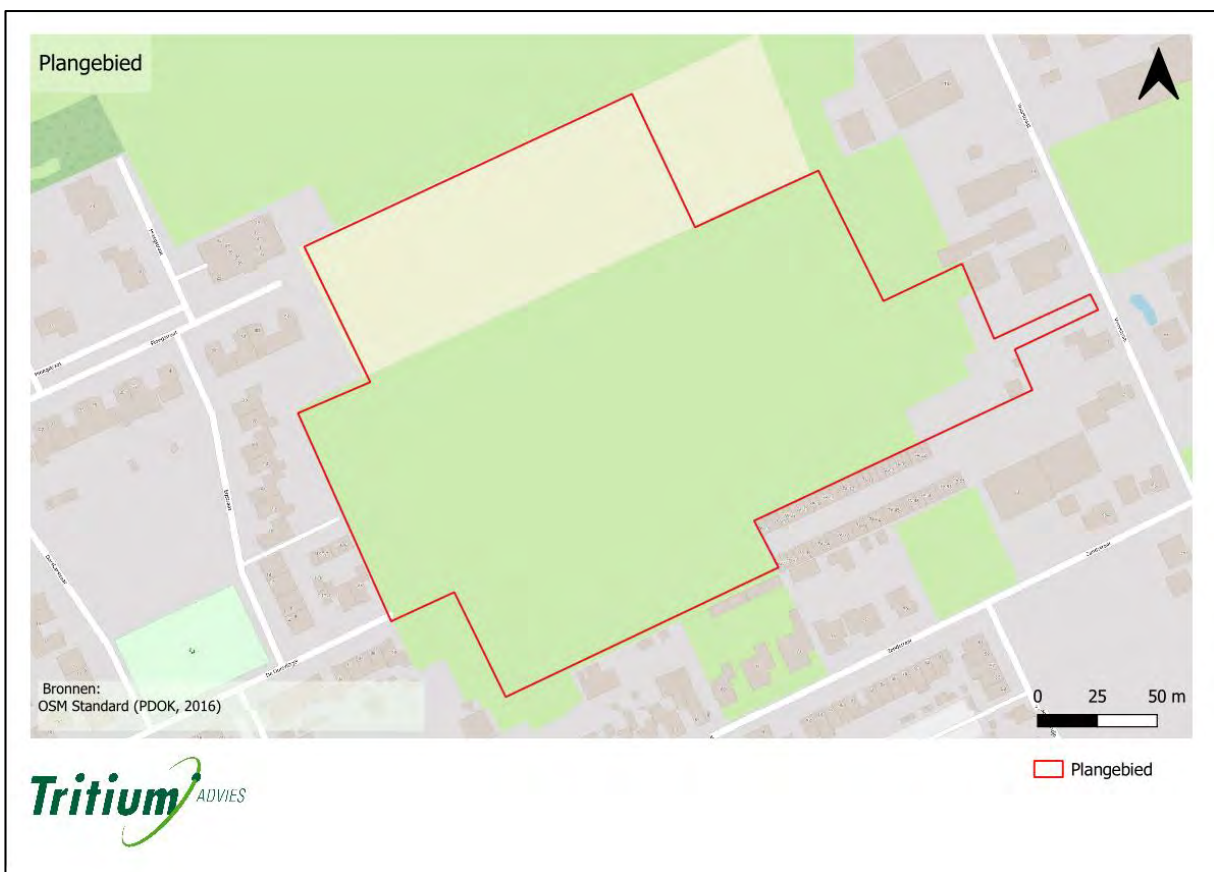
Uit de eerder uitgevoerde quickscan flora en fauna (Tritium Advies, documentkenmerk: 2207/030/FB-02, versie A d.d. 6 juli 2023) is gebleken dat de locatie Made-Oost te Made geschikt is als vaste verblijfplaats en/of leefgebied voor kleine marterachtigen en de steenmarter. Omdat het plan is om een woonwijk te realiseren, worden mogelijk verblijfplaatsen en/of leefgebied van bovengenoemde soorten aangetast. Om deze reden is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar kleine marterachtigen en de steenmarter in de daarvoor geschikte onderzoeksperiodes en conform de Handreiking Kleine marters (Bouwens, 2017). Door het hanteren van deze inventarisatiemethode kan bij een eventuele zienswijze worden aangetoond dat de noodzakelijke onderzoeksinspanning is verricht voor de onderzochte soorten.

2 Plangebied

In opdracht van Rho Adviseurs is een aanvullend onderzoek naar kleine marterachtigen en de steenmarter uitgevoerd voor de locatie Made-Oost te Made. Het voornemen bestaat om op deze locatie nieuwbouw te realiseren. De oppervlakte van het plangebied bedraagt circa 43.845 m². De ligging van het plangebied betreft de kadastrale percelen 4327, 5080, 5081, 5107 en 5116 uit sectie S van de kadastrale gemeente Made en Drimmelen.

Het plangebied was in gebruik als grasland en akker die werd gebruikt voor de aardappelteelt. In de huidige situatie bestaat het plangebied uit braakliggend terrein met kruidenrijke begroeiing aan de randen. In het zuidelijk deel zijn een kruidenrijk grasland met solitaire bomen en braamstruweel aanwezig en in het zuidoostelijke deel van het plangebied bevinden zich twee schuurtje. In het midden van het plangebied zijn begroeide watergangen aanwezig (figuur 2.2).

Het voornemen bestaat om te ontwikkelen in twee fases, waarbij in deze rapportage het plangebied behorende bij fase 1 wordt behandeld. Het voornemen bestaat om in fase 1 het plangebied te herontwikkelen en 131 woningen te realiseren.

Figuur 2.1: kaart met de ligging van het plangebied (rood omlijnd).

Foto A

Foto B

Foto C

Foto D

Foto E

Foto F

Figuur: 2.2: foto's ter impressie van het plangebied.

3 Ecologische inventarisatie

Beschermde soorten:

Bunzing (*Mustela putorius*), wezel (*Mustela nivalis*), hermelijn (*Mustela erminea*) en steenmarter (*Martes foina*)

3.1 Marters (bunzing, wezel, hermelijn en steenmarter)

3.1.1 Methoden

Inventarisatiemethoden	Inventarisatie van exemplaren via wildcamera's (bunzing en steenmarter), marterboxen (hermelijn en wezel), sporenbuizen (hermelijn en wezel) en sporenonderzoek (bunzing, hermelijn, wezel en steenmarter).
Periode van inventariseren	In de periode maart tot en met augustus, waarin de dieren het meest actief zijn
Aantal veldbezoeken en tussenperiode	Minimaal zes weken in de meest kansrijke landschapselementen
Onderzoeksmateriaal	Wildcamera's, marterboxen en sporenbuizen
Referentiedocument	Handreiking Kleine Marters, 2017

Tabel 3.1: Gegevens veldbezoeken marteronderzoek.

datum	onderzoek	temp. (°C)	neerslag	windkr. (Bft)	start	eind	duur (uur)
1 maart 2023	Plaatsen van onderzoekseenheden	2	niet bewolkt, droog	2	10u10	12u00	1u50
15 maart 2023	Eerste ronde marteronderzoek (14 dagen)	8	licht bewolkt, droog	2	12u45	16u45	4u00
29 maart 2023	Tweede ronde marteronderzoek (14 dagen)	14	bewolkt, droog	2	14u00	18u00	4u00
14 april 2023	Derde ronde marteronderzoek (16 dagen)	12	licht bewolkt, droog	3	10u45	13u30	2u45
1 mei 2023	Vierde ronde marteronderzoek (16 dagen) en sporenonderzoek	15	bewolkt, regen	3	13u00	14u00	1u00

Figuur 3.1: Kaart met aanduiding van de locaties van de wildcamera's, marterboxen en sporenbuizen voor het onderzoek naar marterachtigen.

3.1.2 Resultaten

Tijdens het veldbezoek van 1 mei 2023 is het plangebied onderzocht op sporen van kleine marterachtigen en de steenmarter, zoals prooiresten, vraatsporen of uitwerpselen (in de vorm van latrines). Ook in de directe omgeving van het plangebied is gezocht naar sporen van de marterachtigen. Er zijn daarbij prooiresten in de vorm van konijnenvacht waargenomen. De verwachting is dat deze prooiresten zijn gemaakt door een roofvogel, zoals bijvoorbeeld een havik die er bekend om staat haren van konijnen achter te laten. Er zijn geen sporen van marterachtigen waargenomen binnen en in de directe omgeving van het plangebied.

Tijdens het onderzoek naar marterachtigen is de steenmarter één keer waargenomen op één wildcamera. De wildcamera die was geplaatst aan de oostkant van het plangebied heeft op 29 maart 2023 om 02:25 uur in de ochtend beelden opgenomen van de steenmarter (fig. 3.2 en 3.3). Het exemplaar is één keer passerend waargenomen. Verder zijn er geen beelden aangetroffen van andere marterachtigen. Ook zijn geen pootafdrukken of uitwerpselen van marterachtigen op de sporenplanken waargenomen.

Figuur 3.2: Kaart met aanduiding van de locaties van de martermaterialen van ronde 2. Toegevoegd de locatie van de camera die de passerende steenmarter heeft vastgelegd.

Figuur 3.3: passerende steenmarter waargenomen op 29 maart 2023.

Er zijn, naast de steenmarter, tevens camerabeelden van andere soorten opgenomen. Op de losse wildcamera zijn (meerdere malen) egels (*Erinaceus europaeus*), een konijn (*Oryctolagus cuniculus*), huiskatten (*Felis silvestris catus*), kauwen (*Coloeus monedula*), hazen (*Lepus europaeus*), eksters (*Pica pica*), een groene specht (*Picus viridis*), houtduiven (*Columba*

palumbus), een zwarte roodstaart (v.) (*Phoenicurus ochruros*), spreeuwen (*Sturnus vulgaris*), een fazant (m.) (*Phasianus colchicus*), een gaai (*Garrulus glandarius*), merels (*Turdus merula*) en een zanglijster (*Turdus philomelos*) waargenomen. In de marterboxen zijn camerabeelden gemaakt van de huisspitsmuis (*Crocidura russula*), de bosmuis (*Apodemus sylvaticus*) en de egel (*Erinaceus europaeus*). Op de sporenplanken zijn voornamelijk muizen-, ratten- en slakkensporen, zoals pootafdrukken en keutels aangetroffen.

3.1.3 Conclusie

Binnen het plangebied is de steenmarter één keer passerend waargenomen. Er zijn geen verblijfplaatsen of andere sporen van de steenmarter aangetroffen binnen het plangebied. Er wordt daarom vanuit gegaan dat de steenmarter het plangebied enkel als foerageergebied gebruikt. Geschikte verblijfplaatsen voor de steenmarter zijn aanwezig in de omliggende boerderijen. Het plangebied maakt geen onderdeel uit van essentieel leefgebied van de steenmarter, omdat er voldoende alternatief foerageergebied aanwezig is, zoals de wei- en akkerlanden ten noorden en oosten van het plangebied. De bunzing, hermelijn en wezel zijn niet waargenomen binnen het plangebied. Zodoende is een negatief effect ten gevolge van het planvoornemen op marterachtigen niet te verwachten en zijn verdere stappen in het kader van de Wet natuurbescherming ten aanzien van deze soorten niet noodzakelijk.

4 Conclusie

Het plangebied vervult geen functie voor de bunzing, hermelijn, wezel en steenmarter.

Tabel 4.1: Samenvatting van de functies die het plangebied vervult voor beschermde soorten.

Soort(groep)	Functie van het plangebied	Overtreding Wet natuurbescherming ten gevolge van de geplande werkzaamheden	Vervolgstappen
Bunzing, hermelijn en wezel	Geen	Geen	Zorgplicht
Steenmarter	Foerageergebied	Geen	Zorgplicht

Gezien het voorstaande zullen de voorgenomen plannen geen nadelige effecten hebben op de bunzing, hermelijn, wezel en steenmarter. Anders dan de algemene zorgplicht bestaan er vanuit de Wet natuurbescherming geen verplichtingen ten aanzien van deze soorten.

4.1 Zorgplicht

4.1.1 Definitie zorgplicht

Voor alle in het wild levende plant- en diersoorten en voor hun directe leefomgeving geldt een zorgplicht (Wet Natuurbescherming – artikel 1.11). Met deze zorgplicht worden naast de nationaal en Europees aangewezen beschermde soorten en gebieden ook algemenere overige inheemse soorten beschermd. De zorgplicht houdt in dat men handelingen waarvan redelijkerwijs kan worden vermoed dat deze nadelige gevolgen kunnen hebben voor in het wild levende dieren en planten;

- achterwege laat;
- indien achterwege laten niet passend is, maatregelen neemt om nadelige gevolgen te voorkomen;
- indien die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Het is wettelijk verplicht invulling te geven aan deze zorgplicht.

4.1.2 Negatieve effecten voorkomen – algemene maatregelen

Bij de uitvoering van sloop- en bouwprojecten kunnen werkzaamheden veelal niet achterwege gelaten worden. Het is daarbij verplicht om maatregelen te nemen en daarmee de nadelige gevolgen op inheemse plant- en diersoorten te beperken of te voorkomen.

Nadelige gevolgen kunnen veelal voorkomen worden door te werken in de minst-kwetsbare periode, zoals buiten de winterslaap, voortplantingstijd en periode van afhankelijkheid van jongen. De kwetsbare perioden zijn niet voor alle soortgroepen gelijk. In het algemeen geldt de periode van half oktober tot eind november als 'veilige' periode voor alle diergroepen. Dit is de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als de egel en amfibieën nog niet in winterslaap zijn en de mogelijkheid hebben om zich te verplaatsen. Bovendien zijn de jongen uit het laatste legsel van late broeders zoals de houtduif dan ook uitgevlogen (Vogelbescherming Nederland).

Daarnaast kunnen negatieve gevolgen op algemeen voorkomende soorten beperkt worden door tijdens de werkzaamheden zodanig te werken dat dieren het plangebied kunnen verlaten zodat verwonding of doding van individuen wordt voorkomen. Voorbeelden zijn: de werkzaamheden in de richting van een vluchtgebied uitvoeren, de werkzaamheden langzaam opstarten en/of langzaam werken zodat dieren de tijd hebben om het plangebied te ontvluchten, voorafgaand aan de start van werkzaamheden verstoring creëren zodat dieren uit het plangebied vluchten.

Een voorbeeld om negatieve gevolgen op de aanwezige vegetatie te voorkomen is het beschermen van bomen om zo beschadiging van de stammen te voorkomen.

Verder worden negatieve gevolgen op inheemse fauna beperkt door werkzaamheden zo veel mogelijk overdag uit te voeren. Bij gebruik van verlichting dient deze zo geplaatst te worden dat enkel de werkzaamheden gericht verlicht worden. Lichtverstrooiing kan vermeden worden door het gebruik van kappen.

4.1.3 Negatieve effecten voorkomen – soortgerichte maatregelen

Zorgplicht algemene broedvogels

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen het broedseizoen van algemeen voorkomende broedvogels (globaal van 15 maart tot 15 juli) dan is het noodzakelijk ervoor te zorgen dat het gebied vóórafgaand aan het broedseizoen, en zonder de verstoring van andere soorten, ongeschikt is gemaakt als broedlocatie. Door het plangebied ongeschikt te maken kan worden voorkomen dat vogels zich binnen het plangebied vestigen. Broedgevallen die tijdens of vlak voor de werkzaamheden ontstaan in en direct grenzend aan het plangebied, zijn immers ook onderhevig aan de zorgplicht. Het ongeschikt maken van het plangebied voor algemene broedvogels dient te gebeuren door de aanwezige struiken, bomen en grasland kort te snoeien/te maaien vóór aanvang van het broedseizoen en deze ook kort te houden gedurende het broedseizoen. Indien werken binnen het broedseizoen noodzakelijk is, dient men voorafgaand aan de start van de werkzaamheden een broedvogelcheck te laten uitvoeren door een bevoegd ecooloog. Bij aanwezigheid van broedgevallen binnen de verstoringzone van de geplande werkzaamheden dienen aanvullende maatregelen genomen te worden of kunnen werkzaamheden geen doorgang vinden.

Zorgplicht algemene amfibieën

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen het voortplantingsseizoen van algemeen voorkomende amfibieën (grofweg van 15 maart tot 15 augustus), kan het aanwezige voortplantingswater worden afgezet met een amfibieënschermbord zodat deze zich niet kunnen vestigen binnen het plangebied. Wanneer gewerkt gaat worden in de overwinteringsperiode (grofweg van oktober – maart) van algemene amfibieën kan het plangebied vóór deze periode afgezet worden met een amfibieënschermbord om te voorkomen dat amfibieën zich binnen het plangebied vestigen.

Vestiging pionierssoorten

Het plangebied bevindt zich binnen het verspreidingsgebied van de oeverwalwal. De oeverwalwal is een echte pionierssoort die zich snel kan vestigen. De soort broedt in kolonieverband in zelf gegraven gangen in steile zandwanden (Vogelbescherming Nederland). Om vestiging van oeverwalwalen binnen het plangebied te voorkomen, dient het bouwterrein zo te worden ingericht dat het gebied niet aantrekkelijk wordt voor deze soort. Wanneer gronddepots gecreëerd worden, is het noodzakelijk dat de wanden afgevlakt worden of bedekt worden om te voorkomen dat de oeverwalwal zich in het zanddepot gaat vestigen.

Het plangebied bevindt zich binnen het verspreidingsgebied van de rugstreeppad. De rugstreeppad is een beschermde amfibiesoort die zich voortplant in ondiepe (vaak tijdelijk) oppervlaktewater dat snel opwarmt (RAVON). Om vestiging van rugstreeppadden binnen het plangebied te voorkomen, dient het ontstaan van poeltjes of plassen binnen het plangebied in het voortplantingsseizoen (april-september) van de rugstreeppad te worden voorkomen. Een andere optie is (wanneer het plangebied in de huidige situatie nog niet geschikt was) het afzetten van het plangebied met een amfibieënscherm.

4.1.4 Acties bij aantreffen beschermde soorten

Indien er tijdens de werkzaamheden, ondanks voorgenomen maatregelen, toch beschermde soorten of broedgevallen binnen het plangebied zijn gevestigd dienen de werkzaamheden te worden stilgelegd en dient een ecologisch deskundige te worden ingeschakeld. Hiermee kan schade en verstoring van deze individuen zo veel mogelijk worden voorkomen en wordt er geen overtreding op de Wet natuurbescherming gemaakt.

5 Literatuurlijst

Bouwens, S. (2017) *Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming*. (Provincie Noord-Brabant, 's-Hertogenbosch, Nederland)

Perceelloep – Kadasterkaart Nederland. (Geoloep, Groningen, Nederland)
Website: <perceelloep.nl> Informatie afgehaald op 27 juni 2023.

Tritium Advies 2207030FB-01 *rapportage quickscan flora en fauna – Made-Oost te Made – versie A*

Zoogdiervereniging – Nederland (Nijmegen, Nederland)
Website: <zoogdiervereniging.nl> Informatie afgehaald in 2023.